

# Digital delaktighet- tillgängliggörande av kultur med hjälp av digitala lösningar

1.8.2018-31.12.2020

## Slutrapport

### Bakgrund

KulturÖsterbotten, den regionala kulturenheten vid samkommunen SÖFUK, arbetar för att stärka samarbetet mellan den kommunala och tredje sektorn i de 14 medlemskommunerna. Digitalisering av kulturverksamhet var år 2018 ett relativt nytt område, och i Österbotten hade få försök till ökat deltagande genom digitala lösningar gjorts.

Vid planeringen av projektet framgick att det fanns behov av:

- en attitydförändring för att se digital förmedling som en möjlighet och ett självklart komplement till traditionell förmedling
- information om vilka tekniska lösningar som var tillämpbara för att tillgängliggöra kultur (filmning, streaming, videokonferenssystem, virtual reality mm)
- kunskap om ekonomiska realiteter i samband med digitalisering, hur kultur kan tillgängliggöras med en rimlig ekonomisk insats
- information om frågor gällande upphovsrätt i samband med digitalisering

### Projektets målsättningar

Den övergripande målsättningen för projektet var att öka invånarnas möjlighet att delta i kulturevenemang med hjälp av digital teknik samt att öka kulturaktörernas möjligheter att nå fler med sin verksamhet.

För att nå dessa övergripande mål hade projektet följande delmål:

- att kartlägga och dokumentera de erfarenheter av digital kulturförmedling som fanns i Österbotten
- att öka kunskapen om tekniska lösningar för digital förmedling av kultur - att utreda upphovsrättsliga frågor, finansiärernas rätt att begränsa digital spridning av kultur och de ekonomiska konsekvenserna av detta
- att utreda modeller för kulturaktörernas ersättning för medverkan och uppträdanden i digitala kulturevenemang
- att testa metoder att med hjälp av digital teknik nå grupper som är underrepresenterade som deltagare i kulturverksamhet
- skapa nätverk för att också efter projektets avslutande utbyta erfarenheter och stöda utveckling av digitala kulturtjänster

## Genomförande och tidtabell

Redan i projektets planeringsfas beslöt vi att arbeta med pilotkommuner. Vi kontaktade alla 14 kommuner på samkommunens område med erbjudandet. Pilotkommunerna gavs möjlighet att utveckla sina egna case (med ett ekonomiskt bidrag via projektet) och dessutom chansen att delta i olika föreläsningar och studiebesök. Många av föreläsningarna skulle ordnas så att även andra hade möjlighet att delta. Vi ville vara lyhörda för kommunernas och andra aktörers behov, och ordnade föreläsningar och studiebesök också i enlighet med de önskemål som dök upp under projekttiden. Vi beslöt också att i mån av möjlighet testa olika aktiviteter i KulturÖsterbottens regi, dock alltid med en utomstående samarbetspart.

För projektet anställdes en projektledare, Eva-Marie Backnäs, som under perioden 1.9.2018-31.12.2020 arbetade deltid med projektet. Arbetsprocenten fördelades enligt följande: 1.9-31.12.2018 20%, 1.1-31.12.2019 40%, 1.1-30.9.2020 50%, 1.10-31.12.2020 80%.

Dessutom var KulturÖsterbottens kulturchef Ann-Maj Björkell-Holm anställd för 10% under perioden 1.9.2018-31.12.2019 för projektadministration.

Den ursprungliga projekttiden var 1.8.2018-31.12.2019. Projektet förlängdes enligt beslut från UKM i juli 2019 med ett år, till 31.12.2020.

## Föreläsningar och studiebesök

Under projekttiden ordnades 8 föreläsningar/seminarier. Föreläsningarna byggde på de önskemål som pilotkommunerna hade uttryckt, men även andra inbjöds till de flesta föreläsningarna. Föreläsningarna ordnades delvis i projektets egen regi, delvis i samarbete med andra organisationer.

U november 2018-februari 2019 erbjöds pilotkommunerna en föreläsningsserie på tre föreläsningar med Linda Mannila, forskare och företagare i digitalisering och inkluderingsfrågor. Lindas föreläsningar behandlade temana *Digitalisering och samhällsutveckling*, *Digitalisering och kultur* samt *Digitalt utanförskap*. Föreläsningarna spelades också in och finns tillgängliga via KulturÖsterbottens webbsida. I skrivande stund har föreläsningarna laddats ner sammanlagt över 1800 gånger.

Pilotkommunerna gavs också möjlighet till en timmes sparring med Linda Mannila, en möjlighet att testa sina tankar kring sina egna case. Två kommuner använde sig av möjligheten.

I februari 2019 ordnades föreläsningen *Marknadsföring genom sociala medier* med konsultbyrå Bertills & Jung. Föreläsningen ordnades i samarbete med Svenska Folkskolans Vänner och lockade 22 personer.

I mars 2019 ordnades föreläsningen *Upphovsrättens ABC – och lite D(digitalisering)* med jurist Thomas Sundell. Föreläsningen inriktade sig på upphovsrättsfrågor vad gäller digitalt material. 26 personer deltog i föreläsningen.

Samma månad ordnades också seminariet *Litteratursamtal i molnet* – om digitala bokcirklar och boksamtal. Inbjudna föreläsare var Moa Andersson, Sofia Olausson, Linnéa Forslund och Jenny Edvardsson, som alla hade erfarenhet av digitala bokcirklar inom biblioteksväsende och undervisning i Sverige. Tillfället, som ordnades i samarbete med Svenska Folkskolans Vänner och Vasa stadsbibliotek, erbjöds till lärare och bibliotekspersonal i KulturÖsterbottens medlemskommuner. Ca 40 personer deltog.

Under våren 2020 planerades och marknadsfördes en uppföljare till föregående seminarium. *Game over?* handlade om spelifiering (gamification) som en metod för att väcka läslust hos barn och ungdomar. Inbjuden föreläsare var Tobias Gard, bibliotekarie från Trollhättan i Sverige, som har jobbat med spelifiering och skolgrupper. Seminariet, som skulle ha hållits i slutet av mars, fick dock ställas in p.g.a. coronapandemin.

I oktober 2020 ordnade projektet i samarbete med Svenska Folkskolans Vänner den digitala föreläsningen *Sökmotoroptimering*. Föreläsningen marknadsfördes via såväl KulturÖsterbotten som SFV och fick 50 deltagare från hela Svenskfinland. Föreläsare var Kalle Smeds från företaget Creamarketing.

I november 2020 ordnades den digitala föreläsningen *Läslust i en digital tid*. Föreläsningen var en uppföljare till seminariet *Game Over?* som inte kunde ordnas på våren, och föreläsare var samme Tobias Gard som skulle ha deltagit då. Samarbetspartners var Svenska Folkskolans Vänner samt Vasa stadsbibliotek, och föreläsningen lockade 37 deltagare.

Under projekttiden ordnades också flera studiebesök. Till besöken inbjöds representanter för projektets pilotkommuner.

I januari 2019 besökte projektet Yrkesakademiens/Söfuks Studio och fick där en presentation av projektet Boden Live, som kunde erbjuda filmnings- och streamingtjänster gratis under projekttiden. Besöket blev mycket lyckat eftersom tjänsterna har varit eftertraktade. På samma gång besökte vi också Experience Lab vid Åbo Akademi, som forskar i användarupplevelser vad gäller digitala tjänster.

I februari 2019 gjorde projektet ett studiebesök till Schaumanhallen/Campus Allegro i Jakobstad. Schaumanhallen arbetar med digitala kulturarupplevelser och vi fick bekanta oss med deras planer för framtiden.

Ett studiebesök till Region Skåne i Sverige genomfördes den 10-12 april 2019. Till resan inbjöds två personer från varje pilotkommun. Dessutom deltog två personer från KulturÖsterbotten samt projektledaren för projektet Boden Live. Alla kommuner sände inte två deltagare, så det totala antalet resande var 14 personer. Under studiebesöket bekantade gruppen sig med Region Skånes satsningar på digital kultur, bl.a. det faktum att man förväntar sig att de kulturorganisationer som erhåller bidrag från regionen har en digital strategi. Vidare besökte vi olika platser som fått bidrag från regionen för att bekanta oss med deras digitala arbete. Besöksplatserna var Landskrona museum, Tycho Brahe-museet på Ven, Boost Hbg i Helsingborg, Digidel-center i Helsingborgs bibliotek samt Månteatern i Lund. Studiebesöket genomfördes för att ge pilotkommunerna inspiration inför arbetet med sina egna case.

Utöver de studiebesök som ordnades för pilotkommunerna så deltog projektledaren även i konferensen Digikult, som hölls i Göteborg den 24-26 april 2019. Digikult (Digitalt kulturarv i praktiken) samlar varje år personer från hela Norden som arbetar med kulturarv och digitalisering.

#### *Kommunernas case*

Projektets pilotkommuner är väldigt olika till storlek – från Vasa med drygt 67 000 invånare till Korsnäs med drygt 2 000. Kommunerna varierar också vad gäller majoritetsspråk (svenska/finnska), antal personer med annat modersmål och befolkningstäthet. Detta gav projektet möjlighet att undersöka förutsättningarna för digitala kulturtjänster i kommuner med olika befolkningssammansättning.

I inledningen av projektet gjordes en kartläggning av pilotkommunernas erfarenheter av digital kulturförmedling. Kartläggningen gjordes i form av frågor kring kommunernas erfarenheter. Diskussionen spelades in, och videorna delades med de andra pilotkommunerna.

#### Larsmo

Strukturen på bildningsenheten vid Larsmo kommun ändrades under projektets gång. Inledningsvis skedde samarbetet med chefen för utbildningstjänster Carola Holm-Palonen och bibliotekschef Beatrice Villman. Under projektets gång inrättade kommunen en ny tjänst, en chef för välfärdstjänster, under vilken kulturen kom att höra. Två personer hann inneha tjänsten under projekttiden - nuvarande chef, Caroline Smedberg, var med i slutet av projektet.

Larsmo valde att vända sig till en förening, Larsmo hembygdsförening, som hade goda idéer kring hur verksamheten vid Tolvmangrundet i ytterskärgården skulle kunna förbättras med digitala metoder. Vid Tolvmangrundet lossades vapen från skeppet Equity i november 1917. Vapnen, som smugglats från Tyskland, användes några månader senare under inbördeskriget. Historien kring vapensmugglingen har många spännande drag men tyvärr är Tolvmangrundet svårtillgängligt utan egen båt. Hembygdsföreningens tanke var att skapa en digital presentation (endera en audio eller en kort video) som skulle finnas tillgänglig för besökare vid Tolvmangrundet, men också via föreningens webbsida, för dem som inte har möjlighet att besöka platsen. Man ville också utveckla en digital Gästbok både för fysiska och virtuella besökare.

Tyvärr satte coronaepidemin stopp för planerna, och under hösten 2020 när det igen hade varit möjligt att genomföra inspelningen, ansåg sig föreningen inte längre ha tillräckligt med tid. Planerna sköts därmed på framtiden.

Larsmo kommun säger sig dock ha fått inspiration via projektet att arbeta vidare med digitala lösningar, i synnerhet inom biblioteksväsendet.

#### Pedersöre

I Pedersöre kommun samarbetade projektet främst med kulturchef Ulrika Stenmark samt specialbibliotikarie Lisa Ahlvik. Kommunens case blev att testa en digital bokcirkel via Facebook, den s.k. Fejsbokcirkeln, som finns i olika grupper (baserat på vilken bok som lästs och – i slutet – vilket år det handlar om). Lisa Ahlvik drog bokcirkeln, som naturligtvis inte begränsade sig till invånare i Pedersöre utan fick en stor spridning i Svenskfinland med deltagare också från Sverige. Totalt har de olika Fejsbokcirkel-grupperna haft runt 220 medlemmar. Ett tydligt uppsving i antalet medlemmar noterades under coronavåren.

Fejsbokcirkeln hade möjlighet att erbjuda sina medlemmar det lilla extra: bl.a. möjligheten att läsa Ellen Strömbergs *Klåda* innan den publicerats. Cirkeln samarbetade också med litteraturfestivalen LitteraTur och Retur, så att cirkeln läste böcker av författare som deltog i festivalen både 2019 och (i digital version) 2020. Dessutom ordnades ett författarsamtal via Facebook under LitteraTur och Retur med två av de författare som cirkeln läst under året, nämligen de svenska författarna Maria Broberg och Stina Jackson. Moderator för samtalet var Lisa Ahlvik.

Som en del av arbetet med Fejsbokcirkeln utarbetade Lisa Ahlvik en manual för den som själv vill dra en digital bokcirkel. Manualen, *Bokcirklar i molnet. Cirkelledarens handbok* finns som pdf-fil i KulturÖsterbottens materialbank.

Fejsbokcirkeln kommer eventuellt att få en fortsättning: medel och samarbetspartner har sökts.

## Jakobstad

I Jakobstad var det kulturbyrån med kultursekreterare Marja-Leena Hyytinen och byråassistent Robin Käldeström som var engagerade i projektet. Jakobstad valde att satsa på att sprida information om stadens kultur- och fritidsutbud till grupper med annat modersmål än svenska eller finska. Det sågs som önskvärt för integrationen av nya stadsbor att sprida information om vilka kultur-, fritids- och idrottsmöjligheter som finns. Man beslöt att göra korta presentationsfilmer på de största minoritetsspråken – ryska, arabiska och dari. Kulturbyrån sammanställde en text och ett bildmaterial, och uppgiften gavs sedan vidare åt personer med dessa språk som modersmål. Kontakterna etablerades via Yrkesakademiens utbildningsprogram för kontakttolkar. Dessa översatte texterna och läste sedan in dem. För filmningen stod projektet Boden Live. Filmerna blev mycket uppskattade vid stadens integrationsenhet, Integrationsporten. Filmerna finns tillgängliga via KulturÖsterbottens materialbank.

## Korsholm

Samarbetet med Korsholms kommun skedde via Fritid och kultur/kultursekreterare Annica Reini och Geir Byrkjeland, publikarbetare. Korsholm planerade att arbeta med världsarvet Kvarkens skärgård. I om covid-19 och nedstängningen av skolorna fick planerna en annan inriktning som fokuserade på vad skolorna skulle ha mest nytta av våren 2020. Kommunen satsade på digitalt bokprat för högstadiet och bjöd in Axel Åhman, nytugiven författare till boken *Klein*, som i april och maj vid tre tillfällen höll lektioner för åk 8 och 9, sammanlagt ca 180 elever. Metoden varierade lite mellan tillfällena – alla elever hade möjlighet att ställa frågor till Axel på förhand. Två av grupperna gavs också möjligheten att chatta med författaren och ställa frågor under själva bokpratet. Det var dock inte så många elever som utnyttjade chatten. Vid de två första tillfällena arbetade eleverna på distans, vid det sista tillfället hade skolorna åter öppnat och eleverna var samlade i klassen medan Axel var uppkopplad via Teams. Både författare och lärare tyckte att digitalt bokprat fungerade över förväntan. Eleverna ställde som sagt sina frågor på förhand, vilket visade sig vara lättare än att diskutera direkt med författaren under själva bokpratet.

## Vasa

I Vasa samarbetade projektet med stadens kulturtjänster, i första hand med kulturplanerare Leena Nyqvist. Vasa deltog med två olika case i projektet, där det andra i viss mån byggde på det första och båda använde sig av stadens bildtelefonjänst för seniorer, Alvar. Alvar används av hemvården med det är också möjligt att ordna t.ex. motionsstunder och kulturupplevelser via Alvar. Stadens första case gick ut på att genom Alvar och i samarbete med intresserade seniorer göra en "läspjäs", en hörteater. En regissör, Hannu Raatikainen, anställdes med projektmedel och fick i uppdrag att arbeta fram en pjäs med seniorerna. Fyra seniorer nappade på erbjudandet, i slutänden var det dock två som genomförde projektet. Pjäsen som utvaldes var fabeln *Kettu ja korppi*. Pjäsen framfördes (dock i en inspelad version) under Vasa stads Armas-vecka, som fokuserar på kultur för seniorer. Dramaelever vid TaiKon, Vasa stads grundläggande konstundervisning, agerade på scenen medan pjäsen spelades upp i bakgrunden. Case nummer två byggde vidare på erfarenheterna från hörteatern. Virtaa-projektet testade och erbjöd många olika kulturtjänster (litteratur, bildkonst, spelplanering och kreativt skrivande) för seniorer via Alvar. Huvuddelen av finansieringen kom från UKM, projektet bidrog med delfinansiering för kreativt skrivande.

Syftet med bägge case/projekt var att arbeta med seniorer inte enbart som mottagare av kultur utan framför allt som skapare av kultur. Konceptet visade sig vara lyckats. Seniorerna uppskattade möjligheten att få skapa och ta del av kultur virtuellt, eftersom många hade svårt att röra sig utanför den egna bostaden. Barnet till en av de två seniorer som deltog i hörspelet meddelade efteråt att

föräldern varit väldigt glad och entusiastisk över att få vara med, fastän hen känt sig "för gammal" i början.

Virtaa-projektet utvecklade också en manual för hur man kan arbeta med virtuell kultur med seniorer. Manualen (på finska och svenska) hittar man t.ex. via KulturÖsterbottens materialbank.

#### Korsnäs

I Korsnäs kommun är det bibliotekschef Carola Bäckström som också ansvarar för kulturverksamheten i kommunen. Korsnäs satsade på två case. Det första var en inspelad kväll med diktläsning vid biblioteket i februari 2019. Poesikvällen var en del av World Poetry Movements initiativ "För en värld utan murar". Poeterna Eva-Stina Byggmästar och Ann-Helen Attianese läste sina egna dikter, och dessutom lästes dikter av Carita Nyström. Filmen av kvällen publicerades på Bibliotekskanalen, och finns också tillgänglig via KulturÖsterbottens materialbank.

Den andra satsningen i Korsnäs var, liksom i Jakobstad, att göra korta filmer om kommunens kulturliv på olika minoritetsspråk. Korsnäs har, sin storlek till trots, en mångkulturell befolkning. Filmerna i Korsnäs spelades därför in på ryska, bosniska och vietnamesiska. Filmerna finns tillgängliga via KulturÖsterbottens materialbank.

#### Övriga aktiviteter

Under projektiden ordnade KulturÖsterbotten också egna aktiviteter, dock alltid i samarbete med någon annan organisation (kommunal eller privat).

#### Föreläsning i samarbete med medborgarinstitut

I början av år 2019 uppmärksammades 300-årsminnet sedan katastrofen då Armfelts karolinerarmé gick under i en snöstorm i jämtländska fjällen, efter en reträtt från Trondheim. Saken lyftes upp i synnerhet i Jämtland i Sverige och i Trøndelag i Norge. Eftersom en stor del av armén bestod av österbottniska soldater, bestämde vi oss för att prova på en streamad föreläsning. Föreläsaren, arkeolog Anders Hansson, föreläste från Jamtli museum i Östersund. Föreläsningen streamades till fem medborgarinstitut i Österbotten, som hade satt in föreläsningen i sina program – Kronoby, Pedersöre, Vörå, Närpes och Kristinestad. Deltagarna skulle alltså samlas vid sina respektive institut, och där ta del av föreläsningen, som streamades via Youtube. Det fanns också möjlighet att via chatten ställa frågor till föreläsaren. Sammanlagt 71 personer tog del av föreläsningen, som blev mycket uppskattad.

I början av 2019 var streamade föreläsningar ännu något ganska okänt bland många, och därför upplevdes det som väldigt positivt att man kunde ställa frågor till föreläsaren. P.g.a. coronapandemin har utvecklingen också gått fram väldigt starkt på detta område, och idag skulle det nog inte betraktas som särskilt märkvärdigt – ett bra bevis på hur snabbt saker och ting utvecklar sig vad gäller digitalisering.

#### Samarbete med Månteatern kring streamad teater

Efter studiebesöket hos Månteatern i Lund ville vi testa streamad teater till skolan. I samarbete med teatern bestämde vi oss för en pjäs med namnet *Vi vet var du bor* som handlar om yttrandefrihet. Pjäsen riktade sig till elever i högstadiet och gymnasiet. Vi valde att erbjuda pjäsen till de gymnasier som fanns i pilotkommunerna. Pjäsen skulle streamas i oktober 2019, och efter pjäsen erbjöds en interaktiv paneldebatt. Vi marknadsförde paketet till gymnasierna, men tyvärr visade sig ingen ha intresse för pjäsen. Vi försökte igen våren 2020, då med målgruppen högstadier i pilotkommunerna – med samma klena resultat. Deadline för anmälningen gick ut i början av mars, och det är möjligt att situationen hade sett annorlunda ut om vi hade erbjudit pjäsen en månad senare. Åtminstone innan covid-19 var det dock svårt att väcka intresse för streamade föreställningar i skolorna. Vi är besvikna

över att inte ha fått testa konceptet, men det var ändå en givande erfarenhet att bygga upp paketet i samarbete med Månteatern.

#### [Samarbete med medborgarinstitut kring digitala kurser](#)

Under hösten 2019 och vårvintern 2020 fördes diskussioner med Vasa Arbis och Nykarleby Arbis kring utvecklandet av digitala kurser. Intresse fanns, men när covid-19 bröt ut och alla institut blev tvungna att släcka ner sin verksamhet, gled diskussionerna ut i sanden. Hösten 2020 visade det sig att många institut runt om i landet tagit det digitala språnget och erbjöd kurser online. Projektets aktivitet på området var alltså inte nödvändig längre.

#### [Filmen Vår på Harf](#)

I början av coronapandemin samarbetade projektet med Dialog – ett dramapedagogiskt resurscenter r.f. och Föreningen Brage i Vasa r.f. med att finansiera filmatiseringen av dagisprogrammet Vår på Harf. Programmet erbjuds varje vår vid Brages friluftsmuseum till dagis- och förskolegrupper i Vasa med omnejd. Eftersom grupperna inte kunde besöka Brages friluftsmuseum våren 2020 fick de istället möjlighet att se en filmversion av programmet. Ett pedagogiskt program ska utarbetas i anslutning till filmen. Filmen finns tillgänglig via KulturÖsterbottens materialbank.

#### [Folkmusikkonsert med Skrubiluttan å Skrubilej](#)

I samarbete med Österbottens barnkulturnätverk Bark erbjöd projektet under en månads tid i maj-juni 2020 en filmad folkmusikkonsert med Skrubiluttan å Skrubilej, alias Marianne Maans och Désirée Saarela-Portin. Konserten erbjöds till dagis- och förskolegrupper.

#### [Virtuell rundvandring på Wasa Teater](#)

Wasa Teater hade behov av en virtuell rundvandring i teaterhuset. Den virtuella guidningen ger en blick av arbetet bakom kulisserna på teatern. Rundvandringen består av 360-bilder med ikoner man kan klicka på och få läsa en kort text eller se en video med mera information. Guidningen finns tillgänglig på svenska och finska. Länk till rundvandringen finns i KulturÖsterbottens materialbank.

#### [Svenska veckan digitalt](#)

Svenska veckan firas varje år i början av november och brukar kallas Svenskfinlands största kulturevenemang. Många tvåspråkiga orter lyfter fram det svenska språket och svenska evenemang under Svenska veckan.

Projektet diskuterade under vintern 2020 olika samarbetsmöjligheter med Folkhälsans projekt Resan till Digitalien, som arbetar för att öka de digitala kunskaperna hos seniorer. Vi kom fram till att satsa på en gemensam digital kulturvecka, och i samarbete med Folktinget, som är arrangör av Svenska veckan, kom vi på idén att erbjuda digitalt program under Svenska veckan – under namnet Svenska veckan digitalt. Målet var att samla evenemang från olika aktörer och sammanföra dem under samma tak, med Svenska veckans webbsida som bas.

Eftersom coronaläget försämrades under hösten kom en stor del av Svenska veckans program att bli digitalt, eller åtminstone hybridevenemang. Sammanlagt fanns 45 evenemang, både digitalt material och streamade evenemang, med i Svenska veckan digitalt. Antalet besökare på de olika evenemangen varierade naturligtvis, men överlag kunde vi konstatera att besökare till Svenska veckans webbsida ökade med 200%, vilket tyder på att det digitala programmet haft en viss genomslagskraft. Länk till webbsidan finns i KulturÖsterbottens materialbank.

#### [Streamad föreställning av pjäsen Prinsessan som inte kunde tala](#)

Samarbetsförbundet kring funktionshinder SAMS initierade inför Svenska veckan ett samarbete kring en streamad föreställning. Föreställningen skulle erbjudas i första hand till personer som deltar i

SAMS vänverksamhet, men var öppen också för andra. Pjäsen som utvaldes var Unga Teaterns pjäs *Prinsessan som inte kunde tala*, en pjäs som spelas på finlandssvenskt och finskt teckenspråk samt svenska och finska. Pjäsen streamades under Svenska veckan i november, och efter föreställningen gavs möjlighet att ställa frågor till skådespelarna och regissören. 42 enheter var anslutna under föreställningen, men eftersom vänparen i mån av möjlighet skulle se pjäsen tillsammans så är antalet personer som såg pjäsen förmodligen avsevärt högre.

#### Samarbete med teckendrama

Teckendrama är en löst sammansatt grupp som brukar genomföra en teaterföreställning på teckenspråk varje år innan jul. I december 2019 var projektet med och filmade gruppens genrep. Gruppen fick sedan använda videon som de själva önskade. Inför julen 2020 planerade gruppen att göra en julsång på teckenspråk, som skulle filmas och sättas på Youtube. Planen var att kunna lansera filmen den 3 december, som är den internationella funktionshinderdagen. P.g.a. coronan valde gruppen dock att stå över filmningen. Gruppen planerar dock att genomföra filmningen hösten 2021.

#### Digitalt escape room

I samarbete med Österbottens barnkulturnätverk Bark utvecklades ett digitalt escape room med fokus på historia. Berättelsen, som riktar sig till högstadielärover, fokuserar på historien kring emigration och eleverna får hjälpa Arvid, 19 år, att lösa olika problem på vägen till Amerika. Ett nytt escape room med fokus på sjöfarten under 1700-talet är under arbete. Upplevelsen finns i en svensk och en finsk version, och länken hittas via KulturÖsterbottens materialbank.

#### Tidtabell

2018

September-oktober

- Projektplanering
- Planering av föreläsningar med Linda Mannila samt tillhörande studiebesök
- Rekrytering av pilotkommuner
- Kartläggning av kommunernas erfarenheter av digital kultur
- Planering av studiebesök till Skåne
- Planering av och genomförande av presentationsvideon av pilotkommunerna, i samarbete med Söfuk's projekt Boden Live / Kim Blåfield

November

- Föreläsning 1 med Linda Mannila
- Planering av streamad föreläsning av Anders Hansson i samarbete med fem vuxeninstitut i Österbotten.
- Planering av föreläsning om upphovsrättsfrågor med Thomas Sundell.
- Planering av studiebesök till Skåne
- Förfrågan till upprätthållare av när-tv i Österbotten angående möjligheterna att anlita deras tjänster t.ex. vid streaming av olika evenemang.
- Pilotkommunerna planerar sina case

December

- Föreläsning 2 med Linda Mannila (filmad och delad med projektkommunerna)
- Pilotkommunerna planerar sina case.



2019

Januari

- Studiebesök för pilotkommunerna till YA's Studio och Experience Lab
- Pilotkommunerna erbjöds handledning med Linda Mannila, 2 handledningstillfällen hölls under januari
- Planering av studiebesök till Skåne
- Streamad föreläsning om Armfeldts karoliner från Jamtli, Östersund. Föreläsare Anders Hansson. Samarbete med vuxeninstitut i Österbotten.
- Pilotkommunerna planerar sina case.

Februari

- Föreläsning 3 med Linda Mannila
- Studiebesök till Schaumanssalen i Jakobstad.
- Planering av studiebesök till Skåne.
- Pilotkommunerna planerar sina case.

Mars

- Föreläsningen "Upphovsrättens ABC – och lite D(igitalisering) med jurist Thomas Sundell.
- Seminariet Litteratursamtal i molnet
- Planering av studiebesök till Skåne.
- Pilotkommunerna planerar sina case.

April

- Studiebesök till Skåne den 10-12.4
- Projektledaren deltog i Digikult-konferensen i Göteborg 24-26.4.
- Pilotkommunerna planerar sina case.

Maj

- Samarbetsplanering med Månteatern i Lund kring en streamad föreställning för gymnasieelever under hösten.
- Erbjudande till pilotkommunerna att få sina kulturtjänster presenterade på kommunens minoritetsspråk. Presentationen sker i form av en film som kommunen får sprida i sina egna kanaler.
- Juni
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.
- Planering av streamad teaterföreställning i samarbete med Månteatern.
- Juli
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

Augusti

- Planering av streamad teaterföreställning i samarbete med Månteatern.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

September

- Avstämningsmöte med pilotkommunerna.
- Planering av streamad teaterföreställning i samarbete med Månteatern.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

## Oktober

- Inspelning av två filmer om kulturlivet i Jakobstad.
- Diskussioner kring samarbete med Folkhälsans projekt Resan till Digitalien.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

## November

- Filmning av en film om kulturlivet i Jakobstad.
- Kontakt till kommunerna angående deras case.

## December

- Filmning av teckendrama inför julen.
- Planering av workshop kring läslust och spelifiering, i samarbete med Svenska folkskolans vänner, Vasa stadsbibliotek och Pedersöre bibliotek.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

## 2020

### Januari

- Planering av streamad teaterföreläsning i samarbete med Månteatern.
- Planering av workshop kring läslust och spelifiering, i samarbete med Svenska folkskolans vänner, Vasa stadsbibliotek och Pedersöre bibliotek.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

### Februari

- Planering av Svenska veckan digitalt i samarbete med Folkhälsans projekt Resan till Digitalien.
- Planering av workshop kring läslust och spelifiering, i samarbete med Svenska folkskolans vänner, Vasa stadsbibliotek och Pedersöre bibliotek.
- Planering av samarbete med Vasa Arbis och Nykarleby Arbis kring digitala kurser.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

### Mars

- Planering av filmning av Vår på Harf, samarbetsprojekt mellan Föreningen Brage i Vasa, Dialog – ett dramapedagogiskt resurscenter och KulturÖsterbotten.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

### April

- Filmning av Vår på Harf.
- Planering av filmad folkmusikkonsert för barn med Skrubiluttan och Skrubilej, i samarbete med barnkulturnätverket Bark.
- Planering av Svenska veckan digitalt.

### Maj

- Lansering av Vår på Harf.
- Filmning och publicering av folkmusikkonsert för barn.
- Planering av Svenska veckan digitalt.
- Planering av digitalt program i samband med litteraturveckoslutet LitteraTur och Retur.
- Pilotkommunerna arbetar med sina case.

#### Juni

- Kommunerna arbetar med sina case.
- Planering av Svenska veckan digitalt.

#### Juli

- Kommunerna arbetar med sina case.

#### Augusti

- Planering av Svenska veckan digitalt.
- Planering av föreläsning om sökmotoroptimering, i samarbete med Svenska folkskolans vänner.
- Planering av streamad teaterföreläsning under Svenska veckan i samarbete med SAMS.
- Planering av digitalt program under LitteraTur och Retur.

#### September

- Arbete med Svenska veckan digitalt.
- Planering av föreläsning om sökmotoroptimering.
- Planering av webinarium kring läslust och spelifiering.
- Planering av streamad teaterföreläsning under Svenska veckan.

#### Oktober

- Kurs i sökmotoroptimering hölls 6 oktober via Zoom.
- Arbete med Svenska veckan digitalt.
- Planering av samarbete kring digitalt historiskt Escape room för högstadieelever, tillsammans med barnkulturnätverket Bark.
- Digitala utvärderingsmöten med alla pilotkommuner.
- Planering av filmning av julsång på teckenspråk med kursdeltagare i teckenspråk från Vasa och Vörå.
- Samarbete med Wasa Teater kring en virtuell guidning av teatern.

#### November

- Svenska veckan digitalt 2-8.11.
- Streamad teaterföreläsning i samarbete med Svenska veckan digitalt 4.11.
- Webinarium Läslust i en digital tid om spelifiering för att öka läslusten bland barn och ungdomar.
- Filmning av filmer på minoritetsspråk om kulturtjänster i Korsnäs.
- Textning för tillgänglighet av föreläsningssvideorna med Linda Mannila.
- Enkät till pilotkommunerna skickas ut.

#### December

- Projektredovisning

#### Resultat

De delmål som ställdes upp i planeringskedet av projektet var följande:

- att kartlägga och dokumentera de erfarenheter av digital kulturförmedling som fanns i Österbotten

- att öka kunskapen om tekniska lösningar för digital förmedling av kultur - att utreda upphovsrättsliga frågor, finansierarnas rätt att begränsa digital spridning av kultur och de ekonomiska konsekvenserna av detta
- att utreda modeller för kulturaktörernas ersättning för medverkan och uppträdanden i digitala kulturevenemang
- att testa metoder att med hjälp av digital teknik nå grupper som är underrepresenterade som deltagare i kulturverksamhet
- skapa nätverk för att också efter projektets avslutande utbyta erfarenheter och stöda utveckling av digitala kulturtjänster

*Kartläggningen av tidigare erfarenheter* gjordes i projektets pilotkommuner, i form av korta videor där kommunernas kulturansvariga berättade om sina erfarenheter. Det visade sig att de flesta inte arbetat särskilt mycket med digital kulturförmedling (även om det naturligtvis fanns variationer). Inte heller i övriga österbottniska kommuner fanns särskilt mycket verksamhet. Vi bestämde oss då för att kontakta Region Skåne i Sverige, som vi visste hade satsat mycket på digitala kulturtjänster. Som inspiration för pilotkommunerna ordnade vi således ett studiebesök dit.

Vad gäller *kunskapen om tekniska lösningar och upphovsrättsliga frågor* för digital förmedling så ordnades i inledningsskedet dels föreläsningar, dels studiebesök till olika instanser som arbetar med digital förmedling. Deltagarna, som i första hand bestod av pilotkommunerna, fick bekanta sig med olika möjligheter och lösningar. Under projektplaneringsstadiet var vi inte medvetna om ett annat projekt, Boden Live, som också var under planering. Boden Live har, med Europeiska landsbygdsfondens finansiering, pågått parallellt med Digital delaktighet. Projektets syfte är att erbjuda digitala medietjänster såsom direktsändningar, streaming, filmning och mötesarrangemang. Tjänsterna erbjuds gratis åt landsbygdsaktörer i Österbotten. Boden Live blev en viktig samarbetspart för projektet och för pilotkommunerna, som har använt sig av projektets tjänster i många olika sammanhang.

*Frågan om ersättning för kulturaktörers medverkan i digitala evenemang* förblev öppen under projekttiden. KulturÖsterbotten insåg att detta är ett spørsmål som är mycket bredare än ramarna för projektet och vi beslöt ganska snart att inte följa den tråden i projektet. Ersättning för kulturaktörer som medverkat i olika projektaktiviteter har förhandlats fram enskilt för varje fall.

*Testandet av metoder för att nå olika grupper* i samhället skedde närmast inom kommunernas egna case. Bland annat informationen om kulturtjänster på olika minoritetsspråk har varit mycket uppskattad i Jakobstad. Alla case har på ett eller annat sätt möjliggjort deltagande i kulturprogram som kanske annars inte varit tillgängliga. Detta gäller i synnerhet under coronavåren 2020.

Vad gäller *skapandet av nätverk* så har de pilotkommuner som deltog i projektet fått ett brett kontaktnät till andra kommuner, aktörer såväl regionalt, nationellt som internationellt. De uppger alla att de ser det som önskvärt och nödvändigt att fortsätta att arbeta med digital kultur. KulturÖsterbotten har under projektets gång skaffat sig en bred kompetens vad gäller digital kultur, inte minst i arbetet med Svenska veckan digitalt, och kommer fortsättningsvis att fungera som spindeln i nätet vad gäller information, fortbildning och ny projektverksamhet kring digitalt förmedlade kulturupplevelser i landskapet.

Eftersom Digital delaktighet och pilotkommunerna har kunnat använda sig av Boden Lives tjänster, innebar det att en stor del av budgeten för köptjänster (kostnader för köp av streaming och filmning) har kunnat användas till innehållsproduktion. Vi har därför haft möjlighet att satsa mer på produktion

av tjänster i KulturÖsterbottens egen regi. Dessa tjänster ska ses som våra egna case, som vi har testat för att kunna utvärdera hur bra de fungerade. Alla våra egna "case" gjordes i samarbete med en kommunal instans, förening eller en intressegrupp.

#### *Coronans inverknings på projektet*

Projektet var inne på sitt sista år när covid-19 epidemin bröt ut på allvar i mars 2020. Eftersom fokus för projektet hela tiden varit digitala kulturtjänster så påverkades verksamheten i mindre grad. Ett seminarium blev vi tvungna att ställa in. Pilotkommunerna hade, efter att ha deltagit i projektet i 1,5 år, goda beredskaper för att börja producera digitala kulturtjänster. I viss mån påverkades projektverksamheten då KulturÖsterbotten själv (i samarbete med andra organisationer) koordinerade och finansierade en del kultursatsningar med projektmedel. Fokus kom i första hand på tjänster för skolorna med tanke på att alla skolor i det skedet hade gått över till distansundervisning.

I det stora hela påverkade dock covid-19 inte i större grad på projektets genomförande.

#### *Utvärdering*

Projektet utvärderades i första hand av pilotkommunerna, dels genom en diskussionsrunda i oktober 2020, dels genom en enkät som sändes ut i slutet av november. Diskussionsrundan genomfördes som enskilda diskussioner med varje pilotkommun. 1-2 personer från varje kommun deltog i diskussionerna. Till diskussionerna inbjöds de som praktiskt arbetat med projektet och i vissa fall deras förmän.

Som uppföljning till diskussionsrundan (och med tanke på att respondenterna kanske kommit på nya ämnen de vill föra fram) skickade vi några veckor senare ut en enkät, där vi återkom till en del av de frågor som diskuterats tidigare. Enkäten skickades till 12 personer. Fem svar kom in, vilket får anses vara bra med tanke på att vi strax innan genomfört diskussionsrundan.

Kommunerna var i det stora hela nöjda med projektet. På en skala från 1 till 5 fick det 4 i medeltal. Några upplevde att det hade varit lite oklart i början av projektet vad som väntades av dem. Det upplevdes dock som positivt att projektet hade ordnat utbildningar och studiebesök och hållit kontakten till kommunerna genom hela projekttiden. Vad gäller de egna fallen var kommunerna förhållandevis nöjda.

Några kommentarer ur enkäten:

*"Ironiskt nog, så höjer Coronapandemin betyget... Coronan satte fokus på behovet av digitala lösningar på ett helt nytt och konkret sätt. Före det kändes projektet väldigt teoretiskt och svårt att greppa."*

*"Projektet bra och välbehövligt. Bra att det leds av någon utifrån som kommer med input. Det är lättare för mig som ansvarig i kommunen att gå med än att komma på nya idéer helt själv."*

*"När vi sedan i slutet av projektet hittade en nisch där projektet passade perfekt för våra syften/aktuella ärenden just då, så var det glädjande att märka hur väl information om kommunen/staden emottogs av målgruppen och de personer som jobbar med målgruppen. Det var alltså inspirerande att märka hur mycket glädje digitala lösningar kan ge och hur stor spridning digitala lösningar kan få på kort tid!"*

*"Projektet kändes först lite oklart och otydligt men blev bättre och bättre under projekttiden."*

*"Blivit jätteinspirerad av att jobba digitalt. Massor med nya möjligheter. Inspirations/studieresan till Sverige var mycket givande och vi inspireras fortfarande av det vi upplevde under resan. Har bl.a. kopierat idéer från Sverige."*

KulturÖsterbotten har också kontinuerligt utvärderat de olika projektaktiviteterna internt under projektets gång. Utifrån den interna utvärderingen har det skett en del justeringar av projektplanen. Detta skedde i synnerhet under våren 2020 då coronapandemin gjorde att fokus kom att ligga på digitala kulturtjänster på ett helt annat sätt än tidigare. Grunden var då redan lagd hos pilotkommunerna, som snabbt började arbeta digitalt med framför allt streaming och virtuella evenemang. Det har också varit spännande att följa med hur inställningen till och kunskapen om digital kultur har förändrats under den tid som projektet pågått. Av samma orsak är det också svårt omöjligt att avgöra vad som är ett resultat av projektinsatserna och vad som har uppstått som en följd av covid-19 pandemin.

KulturÖsterbotten är i det stora hela nöjd med projektets utfall. Projektmålen var från början ganska stora linjedragningar. I praktiken kom projektet att handla betydligt mer om punktsatser och praktiskt arbete för att lösa konkreta frågor och problem. Vi insåg ganska snabbt att behoven fanns på en mer konkret nivå, och har valt att arbeta med dessa, istället för att skapa policydokument.

Att vara nytänkande i fråga om digital kultur har också visat sig vara lite svårare än vi hade föreställt oss. Det finns fortfarande mycket att lära och reda ut vad gäller digital kultur. Vi valde att arbeta med kommunerna, som i många fall är förmedlare och facilitatorer av kulturtjänster och inte själva kulturproducenter. Vi upplever att det har varit givande för kommunerna att få bekanta sig med olika aspekter av digital kultur och också själva prova på att arbeta med digitalt producerade kulturtjänster. Även om mättnaden vad gäller digital kultur kanske börjar vara stor när vi går in i det andra året med coronarestriktioner så har vi också fått lära oss att digital kultur kan vara en livlina för den som av en eller annan orsak inte har möjlighet att ta del av kultur i andra former. KulturÖsterbotten kommer säkerligen att understöda och arbeta med digital kultur också framöver.

#### *Material från projektet*

Det material som producerades under projektets gång och som är bestående finns samlat i KulturÖsterbottens materialbank, <https://www.kulturosterbotten.fi/index.php/om-kulturoesterbotten/materialbank/digitalisering-kultur>